

LANDSCHAPPELIJK INPASSINGSPLAN

Laarakkerdijk te Reusel-de Mierden

COLOFON

Door: LabelTIEN
Bosrandweg 1a
7722 KB Dalfsen

Telefoonnummer [REDACTED]
E-mail info@labeltien.nl
Internet www.labeltien.nl
Project 72.026.20
Auteur [REDACTED]
Datum laatst gewijzigd 17 januari 2024

Niets uit dit document mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever en/of LabelTIEN

INHOUD

1.	Introductie	5
1.1.	Opgave	5
1.2.	Uitgangspunten	5
2.	Vigerend beleid	6
2.1.	Rijksbeleid	6
2.2.	Provinciaal beleid	6
2.2.1.	<i>Structuurvisie Ruimtelijke Ordening</i>	6
2.2.2.	<i>Verordening ruimte</i>	7
2.3.	Gemeentelijk beleid	8
2.3.1.	<i>Omgevingsvisie - 22 mei 2018</i>	8
2.3.2.	<i>Klimaatvisie Kempengemeenten Energieneutraal in 2025</i>	10
2.3.3.	<i>Nota Ruimtelijke Kwaliteit – Deel Buitengebied</i>	12
3.	Visie	13
3.1.	Identiteit van het verleden	14
3.2.	Landschappelijke opbouw	15
3.3.	Visie	16
3.4.	Beplanting	20
3.5.	Beheer	24

afbeelding 1. Topografische ligging zonnepark
contour zonnepark (rood)

1. INTRODUCTIE

1.1. Opgave

TPSolar is voornemens een zonnepark te realiseren in het buitengebied ten zuiden van gemeente Reusel-de Mierden. Het zonnepark bestaat uit een veldopstelling van zonnepanelen met bijbehorende infrastructuur. Hiermee kan een bijdrage worden geleverd aan de duurzaamheidsdoelstellingen van gemeente Reusel-de Mierden. Momenteel wordt het ontwikkelingsplan verder uitgewerkt. Onderdeel van de benodigde bescheiden vormt het landschappelijke inventarisatie en visie.

LabelTIEN staat met uitgebreide kennis van actueel beleid en het landschap, waarin het zonnepark is gelegen, opdrachtgevers bij met een landschappelijke inpassing. Per definitie wordt gestreefd naar ruimtelijke kwaliteit. Hierbij wordt advies gegeven, passend bij het landschap en passend binnen het beleid van gemeente en provincie. LabelTIEN varieert in het geven van aanwijzingen ten aanzien van de uitstraling van het zonnepark, tot ruimtelijke inpassing, ontwerp en beplantingsplan van een zonnepark. De kenmerken van het omliggende landschap vormt de inspiratie voor de visie en/of inpassing van een zonnepark. Hierbij gaat het om een eigentijdse invulling, passend bij nieuwe functies, rekening houdend met oorspronkelijke cultuurhistorische waarden.

1.2. Uitgangspunten

Dit plan bestaat uit een plankaart van het landschap. Er wordt duidelijk gemaakt waar en hoe investeringen in het landschap vorm krijgen en hoe de ruimtelijke kwaliteit wordt gewaarborgd na inpassing. Middels een korte onderbouwing op basis van een analyse van het landschap, het toetsen van beleid en het analyseren van de streekeigen kenmerken worden handvaten gepresenteerd die fungeren als leidraad voor een inpassingsplan. De visie zou moeten aansluiten op het beleid en de streekeigen kenmerken van het landschap.

2. VIGEREND BELEID

2.1. Rijksbeleid

De minister van Infrastructuur en Ruimte heeft de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) vastgesteld. De visie stelt het (integrale) kader voor het ruimtelijk- en mobiliteitsbeleid op rijksniveau in Nederland. In de nota staat dat de verstedelijkings- en landschapsbeleid wordt overgelaten aan gemeenten en provincies.

2.2. Provinciaal beleid

2.2.1. Structuurvisie Ruimtelijke ordening

De provincie Noord-Brabant legt in deze structuurvisie de hoofdlijnen van het provinciaal ruimtelijk beleid vast. De snelveranderende maatschappij zorgt ervoor dat de gestelde visie geen einddoel is, maar een richting biedt waar de provincie naar toe wil.

Om de visie te bewerkstelligen, maakt Noord-Brabant onderscheid op 4 hoofdpogaven:

- Werken aan de Brabantse energietransitie;
- Werken aan een klimaatproof Brabant;
- Werken aan de slimme netwerkstad; (n.v.t.)
- Werken aan een concurrerende, duurzame economie.

De 4 hoofdpogaven hebben een grote ruimtelijke impact. Meerwaarde creatie en meervoudig slim ruimtegebruik is noodzakelijk.

Werken aan de Brabantse energietransitie

Doel 2050: Duurzame energie, grotendeels afkomstig uit Noord-Brabant.

Doel 2030: Tenminste 50% reductie van broeikasgassen van uitlaat ten opzichte van 1990 en tenminste 50% duurzame energie.

Wat wil de provincie:

- Het opstellen van een heldere koers samen met de regio;
- Noord-Brabant sluit aan bij de Nationale energieagenda;
- De opgave wordt in beginsel niet op de omgeving afgewenteld;
- Het verbinden van de energieopgave met zoveel mogelijk andere maatschappelijke doelen;
- Het uitgaan van meervoudig en zorgvuldig ruimtegebruik;
- Onder voorwaarden energieopwekking in NNB mogelijk maken;
- Rekening houden met de ondergrond.

Werken aan een klimaatproof Brabant

Doel 2050: Brabant is klimaatbestendig en waterrobuust ingericht.

Doel 2030: Brabant handelt al sinds 2020 klimaatbestendig en waterrobuust; in 2030 zijn de eerste grote gebiedsopgaven daartoe al gerealiseerd.

Wat wil de provincie:

- Een klimaatbestendige en waterrobuuste inrichting;
- Herontwikkeling van het beeklandschap;
- Ondersteuning bieden aan de ontwikkeling van nieuwe teelten en teeltsystemen;
- Het werken aan een robuust aantrekkelijk rivierlandschap bij Maas en Merwede.

Werken aan een concurrerende, duurzame energie

Doel 2050: Brabant is top kennis- en innovatieregio in Europa. Producten, materialen en grondstoffen worden op alle onderdelen van de Brabantse economie in verregaande mate hergebruikt. Het streven naar waardecreatie voor mens, natuur en economie gaan hand in hand.

Doel 2030: Brabant is top kennis- en innovatieregio in Europa. De provincie werkt aan een circulaire economie door duurzamer om te gaan met de beschikbare grondstoffen en natuurlijke bronnen.

Wat wil de provincie:

- Innovatie voor een circulariecirculaire economie;
- Digitalisering;
- Aantrekkelijk vestigingsklimaat;
- Agrofood;
- Oog voor sociale impact;
- Goede voorbeeld.

2.2.2. Verordening Ruimte

In deze verordening vertaalt de provincie de kaderstellende elementen uit het provinciaal beleid naar regels die van toepassing zijn op (gemeentelijk) bestemmingsplannen.

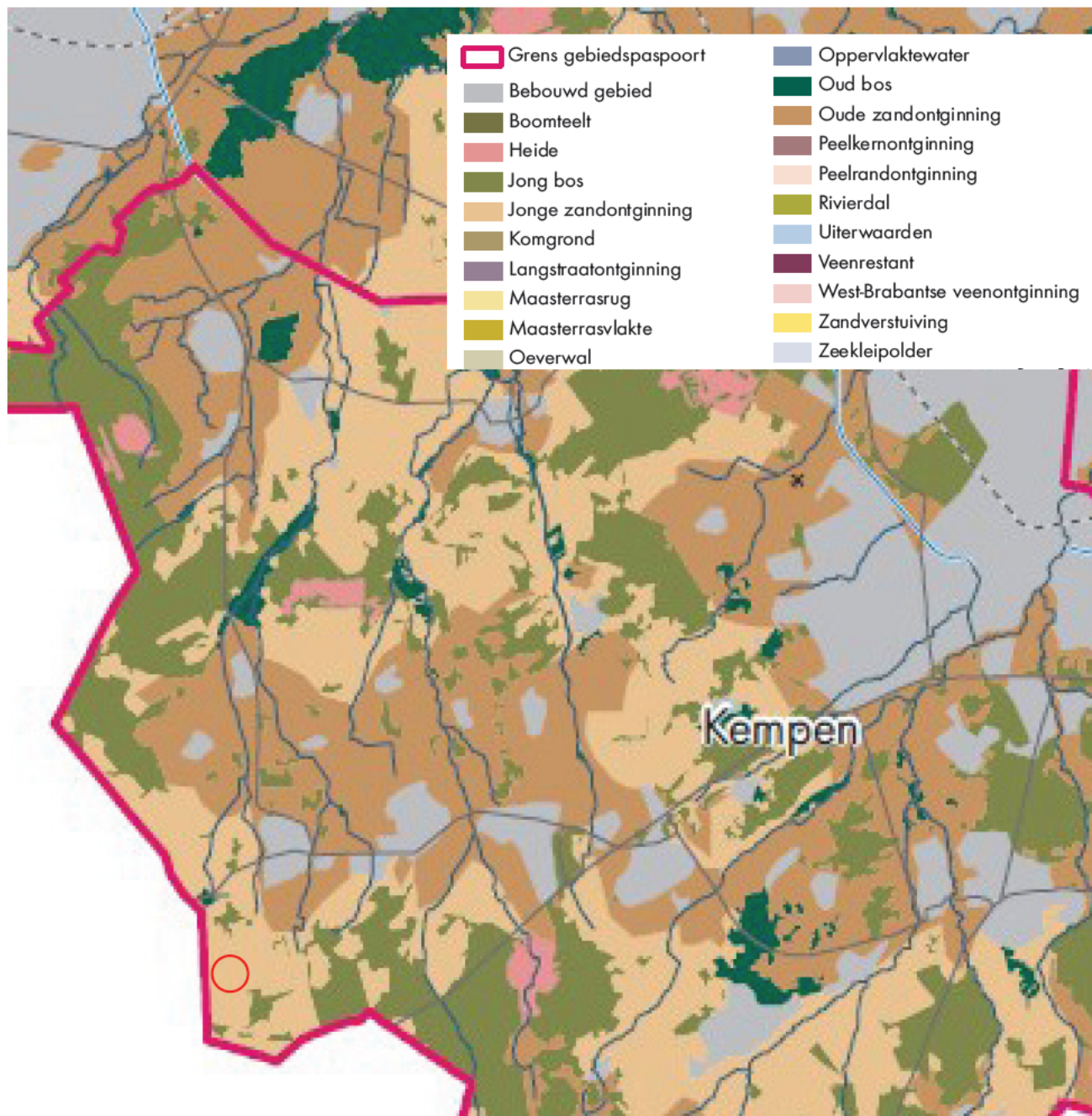
Nieuwe ontwikkelingen bieden een kans voor behoud en ontwikkeling van het landschap. De hoofdregel is dat de ontwikkelruimte dient bij te dragen aan het versterken van de ruimtelijke kwaliteit. Het ontwikkelen van het landschap reikt verder dan vasthouden aan wat er is, ontwikkelen van het landschap gaat dan ook om het toevoegen van nieuwe kwaliteiten. De zorgplicht voor ruimtelijke kwaliteiten bepaalt dat:

- Er zorgvuldig wordt omgegaan met het ruimtegebruik;
- Er rekening wordt gehouden met de omgeving;
- De ontwikkeling bijdraagt aan het behoud of versterking van de ruimtelijke kwaliteit.

Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen wil de provincie dat de initiatiefnemer zorgt voor een kwaliteitsverbetering van het landschap om daarmee het verlies aan omgevingskwaliteit te beperken. Concreet betekent dit dat passende functies zich kunnen ontwikkelen als er ook een prestatie voor het landschap tegenover staat. Daardoor wordt aantasting van de basiskwaliteit en verlies van ecologische, cultuurhistorische en landschappelijke waarden voorkomen. Ontwikkelingen die passen bij de aard, schaal en functie van het landelijk gebied zijn mogelijk. In principe gaat de provincie uit van de realisering van een fysieke prestatie op de projectlocatie en/of directe projectomgeving. Indien dat niet mogelijk is, is de vorming van gemeentelijk of regionaal landschapsfonds een optie.

Het is aan de gemeenten om invulling te geven aan ruimtelijke kwaliteit op lokaal niveau. Als uitgangspunt zijn de gebiedspaspoorten. Hierin geeft de provincie aan wat zij van belang vindt voor de kwaliteit van een gebied of landschapstype.

Het plangebied ligt in het gebiedspaspoort: 'De Kempen'

afbeelding 2. Gebiedspaspoort kenmerkenkaart - plangebied:rood (indicatief weergegeven)
bron: provincie Noord-Brabant

De Kempen maakt onderdeel uit van het zwak golvende dekzandplateau dat doorsneden wordt door de bovenlopen van de beeksystemen Grote en Kleine Dommel, Beerze en Reusel. De ruimtelijke kwaliteit van de Kempen wordt gevormd door de contrasten tussen beekdalen, oude en jonge ontginningen, beboste dekzandruggen en restanten van woeste gronden met heidevelden, vennen en zandverstuivingen. Dorpen liggen als linten over het landschap op de overgang tussen beekdalen en hogere zandgronden.

De ambitie:

1. Het versterken van het groene mozielandschap van de Kempen;
2. Het verbeteren van de relatie van het stedelijk gebied Eindhoven-Helmond met het landschap;
3. De cultuurhistorische waarden van de Kempen in hun samenhang verder ontwikkelen, beschermen en toeristisch-recreatief ontsluiten;
4. Het duurzaam en in samenhang behouden van het bodemarchief;
5. Het versterken van de ecologische waarden van het landschap door te sturen op te behouden of te ontwikkelen kenmerken van het landschap, waarbij kenmerkende plant- en diersoorten van het kleinschalig landschap, het half open landschap met bomenlanen en de waterlopen, slootkanten en perceelranden goede indicatoren zijn.

Attentiezone waterhuishouding

Het plangebied ligt nabij de aangewezen locaties 'Attentiezone waterhuishouding'. Een bestemmingsplan van toepassing op Attentiezone waterhuishouding strekt zich tot bescherming van de waterhuishouding en sluit functies en activiteiten uit die een negatief effect hebben op de hydrologische instandhoudingsdoelen van het hierbinnen gelegen Natuur Netwerk Brabant.

Natuurnetwerk Brabant

Het Natuurnetwerk Brabant is onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland. Het is een netwerk van deels bestaande en deels nieuwe natuurgebieden die door ecologische verbindingzones met elkaar verbonden zijn. In de directe omgeving van het plangebied ligt een klein stukje bosgebied die aangemerkt is als Natuurnetwerk Brabant met beheertype N16.03 Droog bos met productie (22-09-2020)

2.3. Gemeentelijk beleid

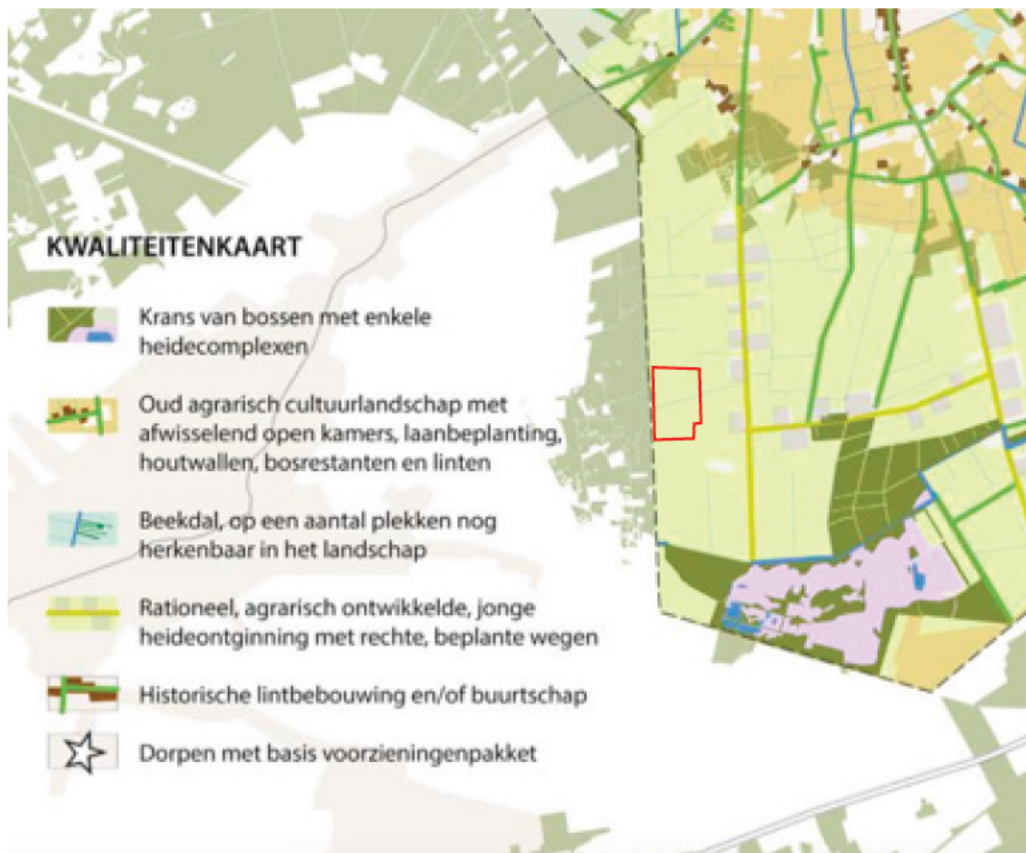
2.3.1 Omgevingsvisie - 22 mei 2018

De omgevingsvisie borduurt voort op de in 2013 vastgestelde toekomstvisie. Gezamenlijk, grenzenloos en groen blijft het uitgangspunt. De omgevingsvisie geeft richting aan de ingezette koers en schets een panorama voor de toekomst.

De gemeente Reusel-De Mierden ligt op de rand van het Kempisch plateau. Het landschap bestaat uit dekzandruggen doorsneden door noord-zuid gerichte beken. De eerste dorpen ontstonden op de grens van de beekdalen en de hoger gelegen zandgronden. Het waren kleinschalige, zelfvoorzienende akkerdorpen met lintvormige bebouwing. De lager gelegen en natte beekdalen werden gebruikt als hooi- en grasland. Op de hogere delen ontstonden de eerste akkers. Rondom deze oude agrarische cultuurlandschappen lag de woeste heide. Door opeenvolgende ontginningen zijn vier verschillende landschapstypen ontstaan, die nog steeds de basis vormen voor het landschap: de oude agrarische cultuurlandschappen, de beekdalen, de jonge heideontginningen en de uitgestrekte bossen met enkele heidecomplexen.

Mede door ruilverkaveling en schaalvergroting vanaf de jaren vijftig is de samenhang tussen het landschap en het bodemgebruik minder geworden en is de herkenbaarheid van de verschillende landschapstypen afgenomen. De van oudsher meanderende beken zijn gekanaliseerd, de beekdalen zijn grotendeels in agrarisch gebruik genomen en de elzensingels zijn verdwenen.

Het plangebied behoort tot het landschapstype 'jonge heideontginning'. Een rationeel, agrarisch ontwikkelde jonge heideontginning met rechte, beplante wegen.

afbeelding 3. Uitsnede kwaliteitskaart. Plangebied:rood
bron: gemeente Reusel- de Mierden

Cultuurhistorie

De cultuurhistorische waarden van Reusel-De Mierden zijn op een zorgvuldige en deskundige wijze geïnventariseerd en gewaardeerd in een digitale Erfgoedkaart. Deze Erfgoedkaart dient als onderlegger bij ruimtelijke ontwikkelingen en biedt mogelijkheden om meerwaarde te creëren.

afbeelding 4. Uitsnede kwaliteitskaart. Plangebied:rood
bron:gemeente Reusel-de Mierden

Klimaat, energie en duurzaamheid

In 2009 heeft de gemeenteraad de ambitie gesteld om in 2025 energieneutraal te zijn. De laatste jaren begint de hiervoor benodigde energietransitie ook landelijk meer invulling te krijgen. Onder meer gasloze wijken, warmte-koude opslag, windmolens op zee, elektrisch rijden, zonneparken zijn steeds meer aan de orde. Voor Reusel-De Mierden is het van belang:

- Locaties aan te wijzen waar grootschalige opwekking van zonne- en windenergie mogelijk is;
- Bij nieuwbouw en verbouw te stimuleren dat zoveel mogelijk energie bespaard wordt;
- Ook de ruimtelijke verdeling van de ondergrond in het oog te houden, omdat er naast kabels en leidingen ook ruimte nodig is voor warmtenetten;
- Bij de (her)inrichting van de openbare ruimte rekening te houden met oplaadpunten voor elektrisch rijden.

Tegen de bosranden aan worden de jonge heideontginningen, die het minst kwetsbaar zijn, ingezet als nieuwe kamers in het landschap, waar de landbouw dominant is en binnen de grenzen van de milieu- en gezondheidsrisico's passende ontwikkelmogelijkheden krijgt. Daartoe moeten er overgangen gecreëerd worden naar de aangrenzende natuur- en bosgebieden. De randen van deze nieuwe 'kamers' worden aan de kant van de oude agrarische cultuurlandschappen zichtbaar en stevig vormgegeven met beplanting, zodat er een duidelijke overgang ontstaat.

2.3.2. Klimaatvisie Kempengemeenten – Energieneutraal in 2025

De gemeenten Bergeijk, Bladel, Eersel, Oirschot en Reusel-de Mierden trekken samen op om de grensoverstijgende duurzame ontwikkeling te ondersteunen. De kempengemeenten hebben samen een Kempenbrede visie opgesteld ten aanzien van energie en klimaat die zorgt voor gebundelde inspanningen.

Uit de energiestudie blijkt dat het voor de Kempengemeenten vanaf 2025 redelijkerwijs mogelijk is om gezamenlijk energieneutraal te zijn. Om dit te bereiken wordt naast energiebesparingen ook gekeken om alle mogelijke hiernieuwbare energiebronnen in de Kempen duurzaam aan te wenden om in de restvraag te voorzien, in de vormen als zon, wind, water en biomassa.

Het toepassen van grondgebonden zonne-energie
De totale potentie voor grondgebonden zon in de 5 Kempengemeenten is gelijk aan 17.000 hectare. Het inpassen van een grondgebonden zonnepark staat op trede 4 (agrarisch) van de zonneladder.

Jonge heideontginningen

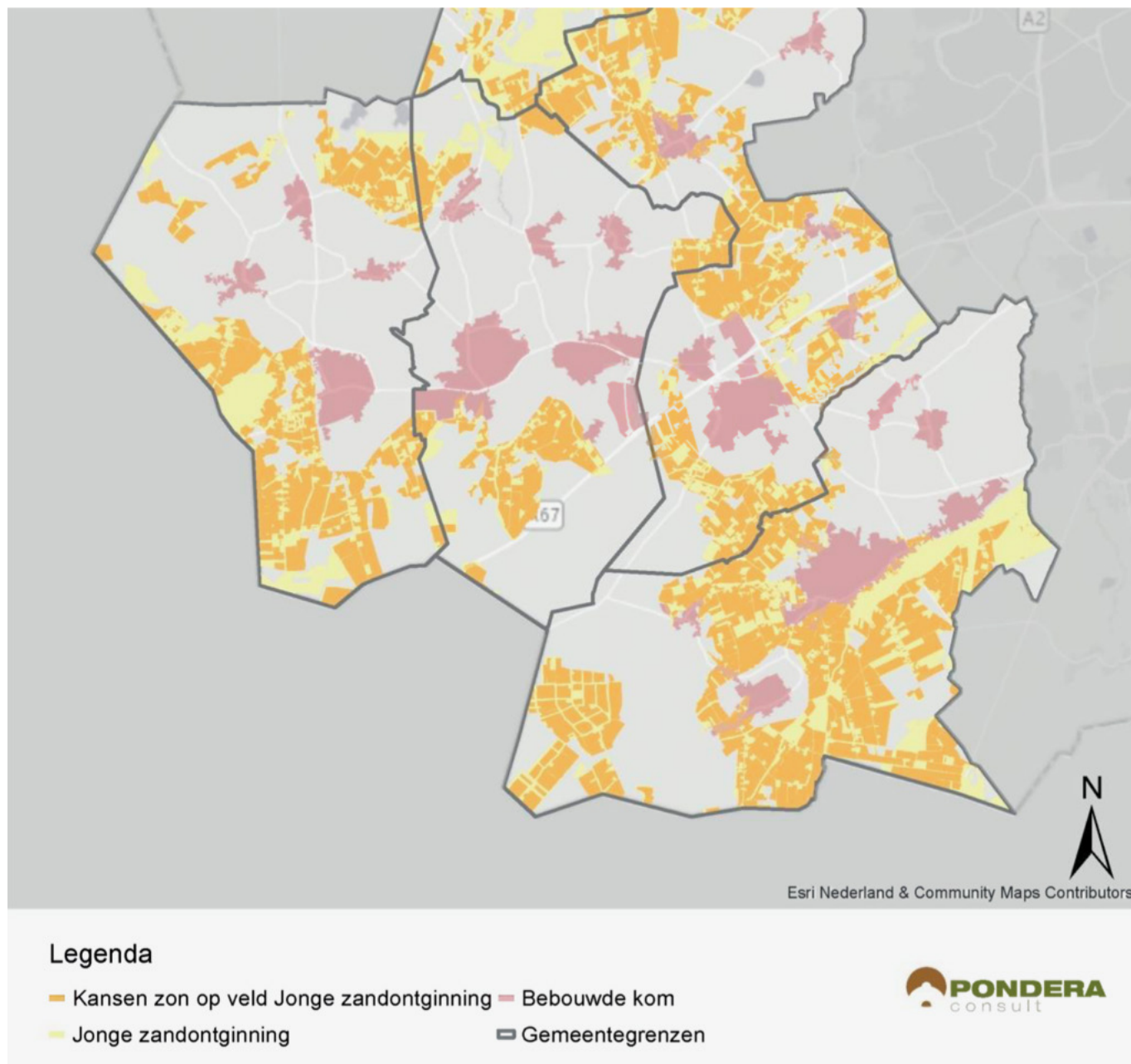
Het jonge zandontginningslandschap kenmerkt zich door zijn langgerekte, regelmatige kavels. Een beperkt aantal grote zonnevelden zijn hier beter inpasbaar dan een groot aantal kleine zonnevelden.

Maximale draagkracht landschap

Houd rekening met de maximale draagkracht van het landschap. Deze is afhankelijk van de openheid, afscherming en zicht op het landschap vanuit de gebruiker.

Veldopstelling kavelvullend

Kavelvullende opstellingen zorgen ervoor dat de verkaveling, en daarmee het landschap, 'leesbaar' blijft.

afbeelding 5. Uitsnede Kansen op zon veld. Plangebied:rood
bron:gemeente Reusel-de Mierden

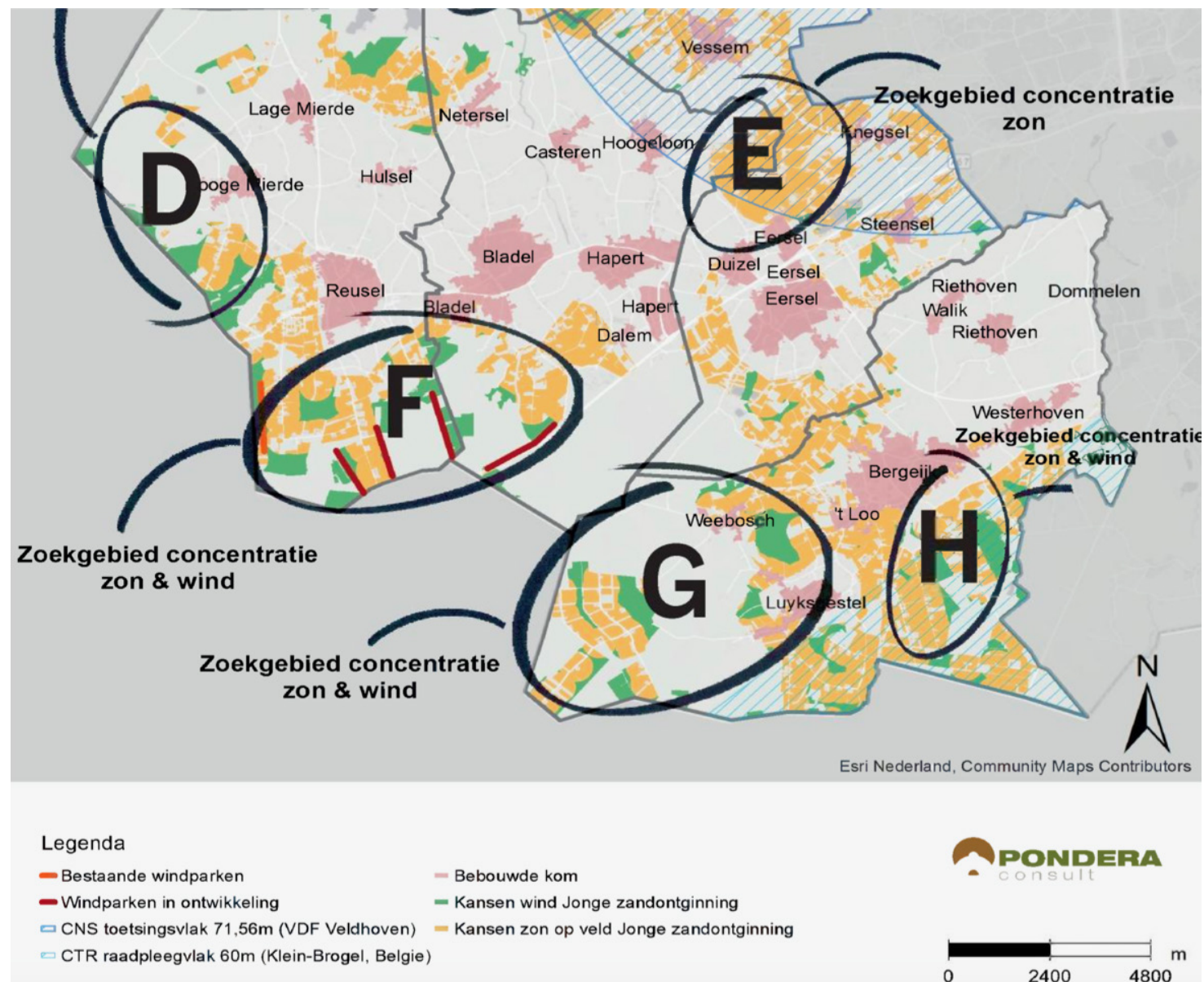
Zicht op het landschap

Zorg voor een lage opstelling, zodat het zicht en daarmee de openheid van het landschap behouden blijft.

Afscherming zonneveld

De afscherming in de vorm en een watergang (eventueel met rietoever) zorgt ervoor dat het zicht en daarmee de openheid van het landschap, behouden blijft.

De jonge zandontginningen bieden de ruimte voor grote oppervlakten zonnevelden en in combinatie met windenergie de mogelijkheid zich te ontwikkelen tot een energielandschap.

afbeelding 6. Uitsnede zoekgebieden concentraties zon en wind. Plangebied: rood
bron: gemeente Reusel-de Mierden

2.3.3. Nota Ruimtelijke Kwaliteit – Deel Buitengebied

In de 'Nota Ruimtelijke Kwaliteit' (NRK) voor Reusel-de Mierden worden de onderdelen van ruimtelijke kwaliteit in het buitengebied benoemd en wordt aangegeven waar behoud belangrijk is en waar verbeteringen gewenst zijn. Het buitengebied van de gemeente is opgedeeld in 4 landschapstypen met bijbehorende karakteristieken op het gebied van ruimtelijke kwaliteit en principes voor inpassing en inrichting van het landschap:

- Bossen en Vennen;
- Oud-Agrarisch Cultuurlandschap;
- Beekdallandschap;
- Jonge Heideontginningen.

De jonge heideontginningen zijn gebieden die relatief laat veroverd zijn op de woeste gronden van heide en zandverstuivingen. Het is een grootschalig, open en rationeel verkaveld landschap met grote percelen en lange, rechte (deels beplante) wegen. De bossen op de achtergrond vormen een mooi decor van deze relatief open gebieden. De jonge heideontginningen zijn grotendeels in agrarisch gebruik, met een accent op (intensieve) veeteelt. Door schaalvergroting in de landbouw domineren de agrarische bedrijfsgebouwen in het landschap, waarbij een goede ruimtelijke (landschappelijke) inpassing veelal ontbreekt: de grote, meestal solitair gelegen agrarische erven liggen vaak 'kaal' in het landschap. Het betreft de gebieden waar het primaat landbouw geldt ten zuiden van Reusel en ten zuiden van Hooge Mierde.

Beelddragers van het landschap

- Sterke agrarische structuur met grootschalige bedrijfsbebouwing;
- Rechthoekige verkaveling en geordende inrichting van het open landschap;
- Heldere indeling van erven met een rechthoekige tot blokvormige bouwkvavel;
- Berken/eiken lanen langs de wegen;
- Grootschalige, rationele verkaveling;
- Lange linten met veelal grote complexen van intensieve veehouderijbedrijven;
- Rechte wegenstructuur (deels beplant);
- Grote, (meestal) solitair gelegen, erven, met grote stallen, silo's en parkeerplaatsen vooraan op het erf;
- Relatie met oorspronkelijk boerenerf is door de schaalgrootte niet of minder aanwezig;
- Decor van bossen op de achtergrond.

3. VISIE

3.1. Identiteit van het verleden

Het jonge heideontginningslandschap wordt gekenmerkt door soberheid en grootschaligheid, die veroorzaakt wordt door de functionele indeling van rechthoekige percelen bouwland, bos en wegen.

Door de groei van de bevolking in de 19e eeuw nam de vraag naar agrarische producten toe. Er werd gezocht naar mogelijkheden om het areaal agrarisch gebied te vergroten. Het gevolg is dat het areaal heide werd aangetast. Eerst gebeurde dit op kleine schaal, maar midden van de 19e eeuw werden de ontginningen grootschalig.

De impuls tot ontginnen werd gegeven door enerzijds de invoering van de kunstmest en de uitvinding van puntdraad, anderzijds door het officieel opheffen van de markegemeenschappen. Zo werden grote vernieuwingen in de agrarische bedrijfsvoering mogelijk: meer bouwland ter beschikking. Daarmee is het huidig landschapsbeeld ontstaan.

Historie

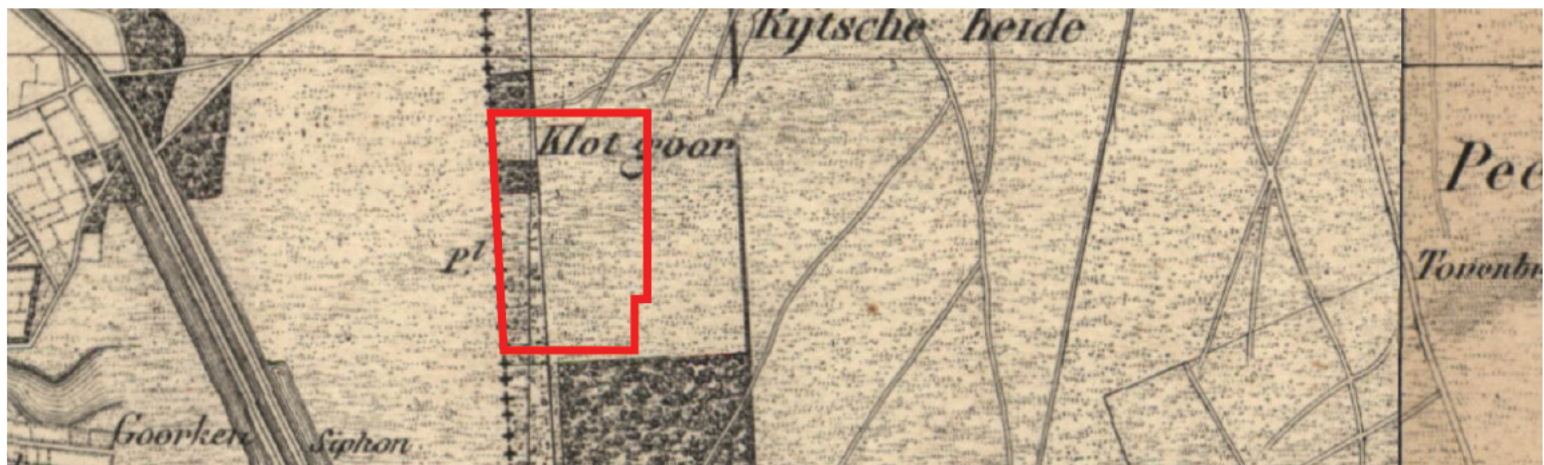
Het landschap is zeer dynamisch door de vele (ruimtelijke) ontwikkelingen die in het gebied plaatsvinden. Deze aanpassing hangt samen met de veranderende betekenis die aan het landschap wordt toegekend. Werd tot in de jaren na de Tweede Wereldoorlog het landschap met name als agrarisch productiegebied gezien, nu wordt het landschap in toenemende mate beschouwd als uitloopegebied voor de stedeling, als cultuurhistorisch erfgoed, leefgebied voor flora en fauna.

Tot op heden leggen grootschalige ontwikkelingen zoals nieuwe industrieterreinen en woonwijken hun claim op het landschap. Ook door ruilverkaveling neemt de verscheidenheid in maatvoering van het landschap af.

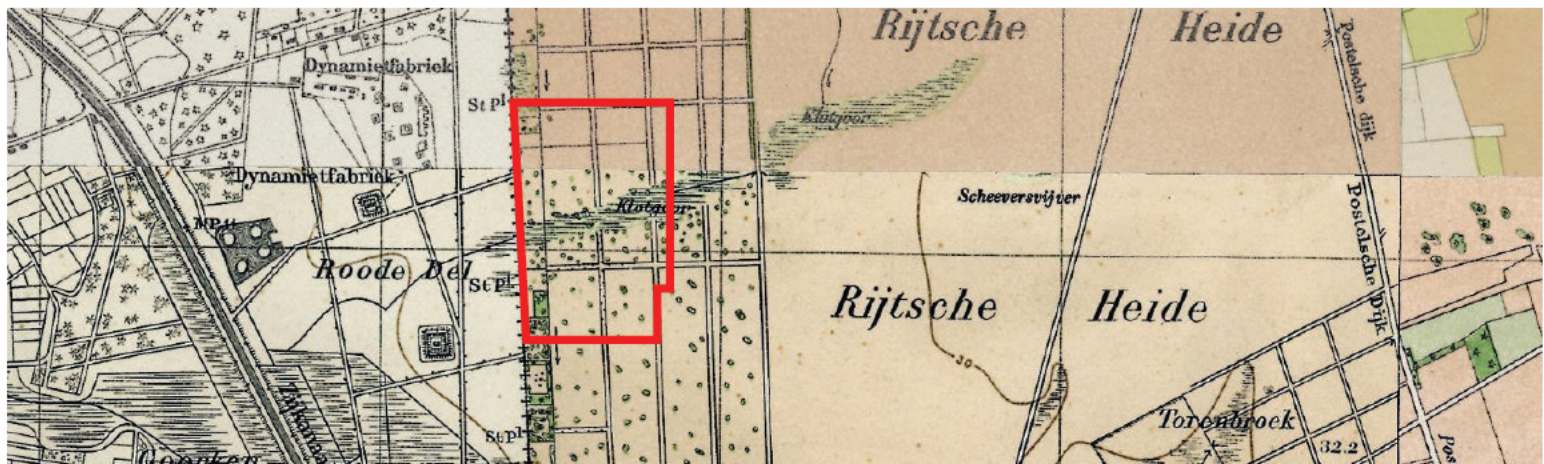
De vele ruimtelijke ontwikkelingen hebben bijgedragen dat de huidige structuur ingrijpend is gewijzigd. De functie, het agrarisch landgebruik, is daarentegen nauwelijks aan invloed onderhevig geweest. Rond de jaren '50 en '60 is het gebied ontgonnen. Rond 1900 wordt een zompig gebied 'Klotgoor' weergegeven in de kaart. Dit zompig gebied is door de ontginnings- en ontwateringsmethodiek verloren gegaan. Onderstaande afbeeldingen geven in tijd de ruimtelijke ontwikkelingen neer.

Belangrijkste ruimtelijke kenmerken:

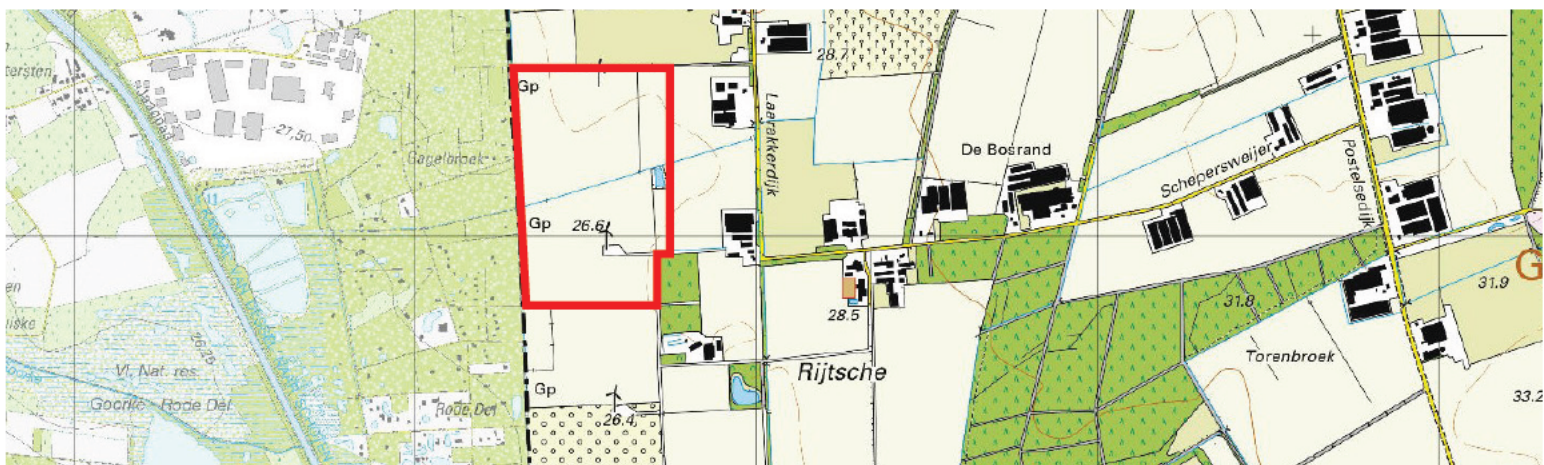
- Het plangebied behoort tot het jonge heideontginningslandschap
- Door invoering van kunstmest en puntdraad is een regelmatige rechtlijnig en grootschalige verkavelingspatroon ontstaan;

afbeelding 7. Plangebied en omgeving rond 1900

afbeelding 8. Plangebied en omgeving rond 1950

afbeelding 9. Plangebied en omgeving anno nu

3.2. Landschappelijke opbouw

afbeelding 9. Landschapstype

Landschapstype

In het gebied is het karakter van het jonge heideontginningslandschap herkenbaar. Het jonge heideontginningslandschap wordt gekenmerkt door soberheid en grootschaligheid, die veroorzaakt wordt door de functionele indeling van rechthoekige percelen bouwland, bos en wegen.

afbeelding 10. Zichtbaarheid

Zichtbaarheid

De zichtbaarheid van het zonnepark wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ligging van de openbare weg. Over het algemeen geldt dat het gehele plangebied zichtbaar is vanaf de openbare weg en het recreatief netwerk in de westelijk gelegen bosgebied. De aanwezige bosschages beperken enigszins het beeld op het plangebied.

De bebouwing staat met name aan de Laarakkerdijk. Zichtbaarheid wordt deels beperkt door een groene omkadering van het perceel, anderzijds zijn met name de achterzijden van boerenbedrijven georiënteerd richting het plangebied.

afbeelding 11. AHN

AHN

Het plangebied loopt ten westen af richting het gemiddelde peil van 27.56 m NAP.

3.3. Visie

In het voorgaande hoofdstuk zijn de randvoorwaarden vanuit het overheidsbeleid in beeld gebracht. Vanuit de analyse en ontstaansgeschiedenis van het plangebied worden de gebiedswensen weergegeven. Het beleidskader en de gebiedswensen samen leveren een ambitierichting voor het plangebied. In de visie worden deze elementen verbeeld en verwoord.

De ambitie is verwerkt in een set van aanbevelingen voor de ontwikkelingsvisie.

Algemeen:

- Draag bij aan een goede overgang naar het omliggende landschap;
- Het zonnepark dient bij voorkeur uitgevoerd moeten worden als een aaneengesloten ontwikkeling. Hierdoor blijft het herkenbaar als een grootschalig project voor duurzame energie. Meerdere kleine veldjes zou de uitstraling van wildgroei en verrommeling van het gebied met zich meebrengen.

Bestaande waarden:

- Behoud en versterk bestaande karakteristieken/kwaliteiten van de jonge heideontginningslandschap;
- Versterk kwaliteiten die bijdragen aan de (bio)diversiteit;
- Behoud van de overheersende verkavelingsrichting, de hoogteverschillen/lijnen;
- Integreer bestaande natuurwaarden in het plan met gebiedseigen natuurdoeltypen;
- Behoud de iconen in en rondom het plangebied;
- Bestaande maaiveldhoogtes blijven gerespecteerd;
- Behoud van het functionerende watersysteem.

Ontwikkel het landschap:

Inrichtingselementen

- Ten aanzien van de inrichtingselementen, hekwerken en infrastructuur is het kleurgebruik ingetogen en sober, materiaalgebruik is afgestemd op, maar altijd ondergeschikt aan de omgeving;
- Hekwerk en poorten dienen zoveel mogelijk vrij te blijven van borden;
- Onderzoek of er mogelijkheden bestaan om (deels) geen hekwerk te plaatsen en de functie overgenomen kan worden door aanwezige landschappelijke elementen;
- Onderzoek of er sloten gedempt kunnen worden, als voorwaarde dient een nieuwe watergang op een nabij gelegen locatie aangelegd te worden.

Landschap

- Versterken en eventueel aanvullen van bestaande karakteristieken/kwaliteiten van het jonge heideontginningslandschap;;
- De aanwezige landschappelijke (kenmerkende) elementen is het uitgangspunt voor de inrichting;
- Pas gebiedseigen (erf)beplanting toe passend bij het landschap, de kernkwaliteit respecteren;
- Onderzoek de mogelijkheid om de kavelgrensbeplanting te bevorderen;
- Ontwikkel nieuwe natuurwaarden met gebiedseigen natuurdoeltypen, het habitat al dan niet vergroten van de gebiedseigen natuurdoeltypen. Uitgangspunt vormt de quickscan flora en fauna;
- Onderzoek of kansen bestaan tot lokale natuurontwikkeling ten oosten in het plangebied waar een grondgebonden zonnepark niet wenselijk is.;
- Randen van het park en tussen de panelen inzaaien met een lokaal passende bloemzadenmengsel, akkermengsel;
- Onderzoek of een combinatie van functies mogelijk is. Te denken valt aan agrarische en/of recreatieve functies. Creëer mogelijkheden voor combinatiegebruik/dubbele functie.

Zonnepark

LAARAKKERDIJK

www.labeltien.nl
info@labeltien.nl

OPDRACHTGEVER
TP-Solar
Melbournestraat 9
1175 RM Lijnden
info@TP-Solar.nl

PROJECTNAAM
Zonnepark Laarakkerdijk

ONDERDEEL
Scherptekontwerp

GETEKEND DOOR

DATUM
Januari 2024

SCHAAL
1:2000 (op A2)

Afbeelding 12. Verkleinde weergave van de landschappelijke inpassing.

Schaal van het landschap

Uitgangspunt bij de inpassing van het grondgebonden zonnepark is dat het bestaande (omliggende) landschap wordt gerespecteerd. Dit houdt in dat de bestaande kwalitatieve structuren zoveel mogelijk wordt behouden al dan niet versterkt, zodat de maat van het landschap beleefbaar blijft. Een ander voordeel is dat het gebied in de toekomst weer makkelijk kan worden teruggegeven aan de landbouw.

Het zonnepark ligt in een jonge heideontginningslandschap. Openheid, weidsheid en functionaliteit is een kwaliteit van dit landschapstype. Daar moet de ontwikkeling van het zonnepark bij aansluiten.

Schaal van de omgeving

Begrenzing

De begrenzing van de panelenvelden komt voort uit een aantal randvoorwaarden. Zo wordt als gevolg van schaduwwerking van de aangrenzende, al dan niet te ontwikkelen, boom- en groenstructuren op afstand tot de panelen aangehouden. Het panelenveld wordt afgesloten door een transparant hekwerk met deels (onder)begroeiing voor een natuurlijke uitstraling.

Om het zonnepark aan het zicht van de directe omwonende te ontnemen, wordt aan de oost- en zuidzijde een patrijzenhaag gerealiseerd. Ten westen en noorden wordt het zicht beperkt door een hout-/struweelsingel. In het midden van het plangebied komt een zone met natte natuurontwikkeling, gebaseerd op de aanwezige watergang, de Klotgoor.

Panelen

De einden van de panelenrijen zullen zo vloeiend mogelijk op elkaar aansluiten. Hierdoor is geen sprake van kartelranden of/ en onregelmatige vorm van het zonnepark.

De achterzijde van de panelen worden enerzijds afgeschermd door een reeds te ontwikkelen hout-/struweelsingel.

Fauna

De hout-/struweelsingel en patrijzenhagen bevat een rijke flora en fauna. Vogels vinden hun habitat. Ze wonen er het jaar rond, zoals de winterkoning, roodborst, mezen, goudvinken, geelgorzen en merels.

De patrijzenhagen aan de oost- en zuidzijde is een brede haag met streekeigen beplanting bestaande uit voornamelijk besdragende struiken en fruitsoorten. De patrijzenhagen hebben takken die als een paraplu boven de grond hangen, waardoor ze veel dekking en nestgelegenheid voor patrijzen bieden. Ook de ruige grasstroken aan de oostelijke patrijzenhaag bieden dekking en nestgelegenheid. De bloeiende en besdragende struiken en

kruiden trekken ook tal van andere vogelsoorten aan. Ook lokken ze bijen, vlinders en allerlei nuttige insecten die kunnen bijdragen aan bestuiving en het onderdrukken van plagen in landbouwgewassen.

Naast de oostelijke patrijzenhaag wordt ook een keverbank gerealiseerd. Keverbanken bieden de patrijs en andere akkervogels in de lente en zomer voedsel, schuilplaatsen en nestgelegenheid. Door de verhoogde ligging is een keverbank warmer en droger dan het omringende akkerland, waardoor diverse soorten insecten zoals loopkevers zich er thuis voelen.

Bloemrijk akkerranden of bloemenblokken. Bloemenblokken bieden een goede habitat voor allerlei boerenlandsoorten, die we in de bloemenblokken vaak in hogere aantallen vinden dan in de naastgelegen gewassen. Het gaat dan om een hele reeks van akkervogels, zoals de patrijs en grauwe gors, maar ook voor de veldmuis, en veel insecten en spinnen, waaronder loopkevers, zweefvliegen, dag- en nachtvlinders en solitaire bijen. Bloemenblokken bevatten bovendien grote aantallen nuttige roofinsecten, die weer een bijdrage kunnen leveren aan het voorkomen en onderdrukken van insectenplagen in nabije gewassen.

De patrijzenhaag en hout-/struweelsingel vormen schakels tussen de solitair liggende bospercelen, waardoor deze als corridors gaan dienen voor diverse soorten fauna, met name vleermuizen, maar ook de grondgebonden zoogdieren gaan dit gebruiken om te migreren.

Langs de cultuurhistorische Klotgoor is ruimte voor (natte) natuurontwikkeling. Langs de watergang is ruimte voor rietbermen/oevervegetatie. Daarnaast is in deze zone ruimte voor een zestal wadi's met een totale bodemoppervlakte van ruim 350 vierkante meter op -0.75m maaiveld met een talud tussen 1:2 en 1:5. Deze wadi's en de cultuurhistorische Klotgoor voegen extra kleur, tekening en seizoensdynamiek aan het landschap toe. Daarbij versterken zij de milieudiversiteit.

Door ruimte te geven aan natuurontwikkeling
levert het zonnepark een bredere bijdrage aan
een duurzaam landschap.

Door de ontwikkeling van het zonnepark blijft de waterafvoer op en rondom het park intact. Op het zonnepark zelf wordt het hemelwater zo lang mogelijk vastgehouden. Onder en tussen de panelen zal een variatie aan drogere en nattere delen ontstaan. Dit microgradient is interessant voor verschillende soorten flora en fauna. Daarmee draagt het vasthouden van het water ook bij aan de biodiversiteit.

Beplanting

Uitgangspunt bij de inpassing van het grondgebonden zonnepark is dat er rekening wordt gehouden met de beperking van de zichtbaarheid vanuit de omgeving, soorten die passen in de omgeving (inheemse soorten) en dat deze soorten bijdragen aan de biodiversiteit.

Er wordt een beschutte leefomgeving gevormd door de ontwikkeling van de houtsingel en struwelen. Dit in te planten vlak bestaat voornamelijk uit bes- en doorndragende inheemse heestersoorten met enkele boomsoorten, die voedsel en bescherming bieden aan vogels. Daarnaast zijn deze soorten een toegevoegde waarde als waardplant voor enkele vlindersoorten en omwille de bloeiperiode een belangrijke drachtplant voor wilde bijen.

Kruidenmengsel

Over het gehele park is ruimte voor het vergroten van de biodiversiteit. Dit geeft een prachtig impuls om het plangebied op deze locaties te versralen en het ontwikkelen van een duurzame soortenrijkdom. Dit wordt bewerkstelligt door een bloemenmengsel. Dit mengsel heeft een ingetogen karakter en is zeer aantrekkelijk voor bijen, vlinders en vogels. Door extensief beheer kan er zich een duurzame natuurlijke middelhoge vegetatie ontwikkelen.

Aan de oostzijde van het park wordt een zone ingericht met een bloemrijk akkermengsel. In het mengsel koomen naast graansoorten zoals boekweit, rogge en haver diverse sooten kruiden en bloemen. Deze zone biedt 's winters voedsel voor de overblijvende (akker)vogels.

Om de beplanting optimaal te laten groeien en in stand te houden is een uitgebreid beheer- en onderhoudsplan opgesteld.

Overige elementen

Het hekwerk wordt zo dicht als mogelijk bij de panelen geplaatst, zodat de randen toegankelijk blijft voor alle fauna. Het gebied waarin het zonnepark zich bevindt, is potentieel goed akkervogelgebied en de inpassingsmaatregelen zijn er opgericht om de aanwezigheid van akkervogels te handhaven of te bevorderen. Op elke 100 - 150 meter in het hekwerk worden fauna passages geplaatst. Deze passages zullen fauna soorten toegang verlenen tot het zonnepark.

De transformatorhuisjes worden tussen de rijen zonnepanelen gerealiseerd, zodat ze minder opvallen in het landschap. De huisjes worden uitgevoerd in warm- en donkergrijze tinten, zodat ze ook minder gaan opvallen.

3.4. Beplanting

Hout-/struweelsingels

De singels liggen in de overwegende richting van het landschap. De groenstrook heeft een minimale breedte van 8 m1. Hierdoor voorziet deze in een goede inpassing en zorgt deze breedte voor voldoende volume om te kunnen dienen voor het verblijf van vogels en als transportroute voor kleinwild. De toepassing van verschillende soorten beplanting die zowel bes- als nootdragend zijn, maakt deze strook uitermate geschikt als foerageergebied.

Vak	Lat. Naam	Ned. Naam	Procent	Plantafstand	Plantmaat	Eindhoopte	Verband	Aantal
HOUT- EN STRUWEELSINGEL								
	Betula pendula	Gewone berk	15	1 per meter	60-80 1+1	ca. 15 m	Verschoven, in groepen van 5	1.120
	Prunus avium	Bosriek	15	1 per meter	80-120 1+1	ca. 15 m	Verschoven, in groepen van 5	1.120
	Amelanchier lamarckii	Krentenboompje	15	1 per meter	100-120 1+1	ca. 6 m	Verschoven, in groepen van 7	1.120
	Corylus avellana	Hazelaar	5	1 per meter	80-100 1+1	ca. 5 m	Verschoven, in groepen van 7	375
	Crataegus monogyna	Eenstijlige meidoorn	15	1 per meter	80-100 1+1	ca. 4 m	Verschoven, in groepen van 7	1.120
	Prunus spinosa	Sleedoorn	10	1 per meter	100-120 1+1	ca. 4 m	Verschoven, in groepen van 7	745
	Rosa canina	Hondsroos	10	1 per meter	40-60 1+1	ca. 1 m	Verschoven, in groepen van 7	745
	Sambucus nigra	Vlier	5	1 per meter	100-120 0+1	ca. 5 m	Verschoven, in groepen van 7	375
	Sorbus aucuparia	Lijsterbes	10	1 per meter	80-100 1+1	ca. 4 m	Verschoven, in groepen van 7	745

Patrijzenhaag

De patrijzenhagen liggen aan de randen van het zonnepark. De haag heeft een minimale breedte van 6 m1 uitlopend Tevens zorgt deze breedte voor voldoende volume om te kunnen dienen voor het verblijf van vogels en als transportroute voor kleinwild. De toepassing van verschillende soorten beplanting die besdragend zijn, maakt deze strook uitermate geschikt als foerageergebied van o.a. de patrijs.

Vak	Lat. Naam	Ned. Naam	Procent	Plantafstand	Plantmaat	Eindhoopte	Verband	Aantal
PATRIJZENHAAG								
	Acer campestre	Veldesdoorn	10	1 per meter	80-100 1+1	ca. 2 m	Verschoven, in groepen van 5	532
	Cornus sanguinea	Kornoelje	10	1 per meter	80-100 1+1	ca. 2 m	Verschoven, in groepen van 5	532
	Crataegus monogyna	Eenstijlige meidoorn	30	1 per meter	80-100 1+1	ca. 2 m	Verschoven, in groepen van 5	1.596
	Ligustrum vulgare	Liguster	20	1 per meter	60-80 1+1	ca. 2 m	Verschoven, in groepen van 5	1.064
	Mespilus germanica	Mispel	5	1 per meter	60-80 1+1	ca. 2 m	Verschoven, in groepen van 5	266
	Prunus spinosa	Sleedoorn	15	1 per meter	100-120 1+1	ca. 2 m	Verschoven, in groepen van 5	798
	Rosa canina	Hondsroos	10	1 per meter	40-60 1+1	ca. 1 m	Verschoven, in groepen van 5	532

Overig

Naast de patrijzenhagen zijn enkele stroken kruidenrijke zones gesitueerd t.b.v. bijen, andere insecten en fauna.

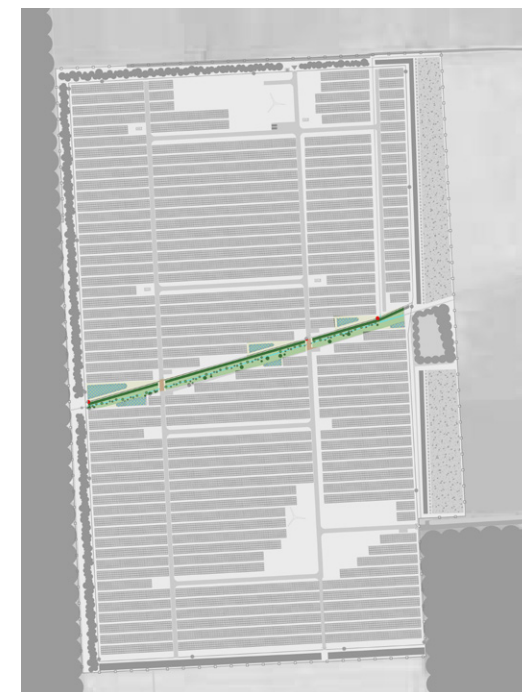
De mengsels bestaan overwegend uit kruiden en in mindere mate uit polvormige (gras)soorten. Het mengsel verrijken met polvormige soorten heeft op korte termijn een negatief effect op de ontwikkeling van de keverbanken en bloemenblokken. De polvormige soorten zullen deze sneller groeien en de kruidachtige soorten overwoekeren. De kruiden, waar de patrijs van profiteert, ontwikkelen zich daardoor nauwelijks door de concurrentie.

In een natuurlijk proces komen deze snelgroeiende soorten vanzelf. Immers, de al dan niet directe omgeving blijft bestaan uit agrarische gronden. De kruiden hebben in de aanleg en ontwikkelingsbeheer tijd gehad om zich te ontwikkelen en te vestigen. Daarnaast is er meer voedingsstoffen uit de bodem gehaald, waardoor een betere concurrentie is tussen de kruidachtige en polvormige (gras)soorten.

Vak	Lat. Naam	Ned. Naam	Procent
KEVERBANKEN		1,10	kg
	Achillea millefolium	Duizendblad	1,5
	Cenaurea jaca	Knoopskruid	1,4
	Dactylis glomerata	kropaar	12
	Deschapsia cespitosa	Ruwe smele	1,4
	Eupatorium cannabinum	Koninginnekruid	1,4
	Festuca pratensis	Ruwbeemdgras	1,5
	Festuca rubra	Roodzwenkgras	20
	Lotus corniculatus	Rolklaver	1,5
	Medicago sativa	Luzerne	1,4
	Pastinaca sativa	Pastinaak	1,4
	Phleum pratense ssp pratense	Timothee	36
	Poa trivialis	Beemdlangbloem	12
	Prunella vulgaris	Gewone brunelk	1,4
	Raphanus sativus	Bladrammenas	1,4
	Rumex acetosella	Schapenzuring	1,5
	Scorzoneroïdes autumnalis	Vertakte leeuwetand	1,4
	Trifolium pratense	Rode klaver	1,4
	Trifolium repens	Witte klaver	1,4

Vak	Lat. Naam	Ned. Naam	Procent
BLOEMENBLOK		15,30 kg	
	Avena sativa	Haver	8
	Brassica oleracea	Bladkool	7
	Cichorium intybus	Chicorei	6
	Dipsacus fullonum	Grote kaardebol	7
	Fagopyrum esculentum	Boekweit	20
	Helianthus annuus	Zonnebloem	8
	Linum usitatissimum	Vlas	19
	Medicago sativa	Medicago sativa	4
	Melilotus officinalis	Honingklaver	5
	Raphanus sativus	Bladrammenas	8
	Secale multicaule	Oude rogge	8

Vak	Lat. Naam	Ned. Naam	Procent	Plantafstand	Plantmaat	Eindhoogte	Verband	Aantal
OVERIG								
	Wildbloemmengsel G1		zaden	12,5 kg/ha		100-120 cm	Evenredig verspreid	6,50 kg
	Amelanchier lamarckii	Krentenboompje	15	1 per meter	100-120 1+1	ca. 6 m	Verschoven, in groepen van 5	150
	Corylus avellana	Hazelaar	5	1 per meter	80-100 1+1	ca. 5 m	Verschoven, in groepen van 5	50
	Crataegus monogyna	Eenstijlige meidoorn	15	1 per meter	80-100 1+1	ca. 4 m	Verschoven, in groepen van 5	100
	Prunus spinosa	Sleedoorn	10	1 per meter	100-120 1+1	ca. 4 m	Verschoven, in groepen van 5	100
	Rosa canina	Hondsroos	10	1 per meter	40-60 1+1	ca. 1 m	Verschoven, in groepen van 5	100
	Sambucus nigra	Vlier	5	1 per meter	100-120 0+1	ca. 5 m	Verschoven, in groepen van 5	50
	Sorbus aucuparia	Lijsterbes	10	1 per meter	80-100 1+1	ca. 4 m	Verschoven, in groepen van 5	100

3.5. Beheerplan

Om de landschappelijke en ecologische kwaliteit zoals verwoord in het inrichtingsplan te bereiken en te behouden is het van belang een goed beheer uit te voeren. In deze notitie worden per landschappelijke elementen uit het inrichtingsplan voor zonnepark Reusel beschreven welke maatregelen in de realisatiefase moeten worden uitgevoerd en hoe het beheer daarna er uit ziet. Voor het beheer wordt aangesloten bij het stelsel voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer.

Hout-/struweelsingel

Een houtsingel is een landschapselement met hoog opgaande beplanting bestaande uit bomen en enkele struiken. Ook de losse struweelbosjes vallen onder dit beheermaatregel.

Doel

Draagt bij aan verbetering van de leefomgeving diverse soorten zoogdieren o.a. de ree en de das

Beheermaatregelen

Ontwikkelingsbeheer (0-5 jaar)

Na het aanplanten van de singel is het van belang deze in stand te houden en te laten ontwikkelen tot een mooie volle bossingel binnen vijf jaar. Dit betekent dat er gezorgd moet worden dat het plantmateriaal in leven blijft door bijvoorbeeld water te geven. Er kan ook voor gekozen worden om de planten die het niet redden in te boeten. Bij een uitval groter dan 10% gebeurt dit in ieder geval, daarbij is het van belang een plantmaat te kiezen die aansluit bij de leeftijd van de singel.

Instandhoudingsbeheer (vanaf 5 jaar)

Het beheer van dit element sluit aan bij het beheerpakket 29 van het stelsel van agrarisch natuurbeheer.

Na vijf jaar is het beheer er op gericht de singel gesloten te houden met voldoende verschillende soorten. Daarom wordt tenminste elke drie jaar het element gecontroleerd. Past het nog binnen het streefbeeld zoals geschetst in het inrichtingsplan? Indien dit niet het geval is, of dat de singel niet vitaal is wordt ingegrepen door snoei en herplant. De singel wordt elke drie tot vijf jaar gesnoeid. Bij deze tussentijdse snoei wordt er voor gezorgd dat het element altijd gesloten blijft.

Planning van het beheer

Voor het uitvoeren van de beheerwerkzaamheden wordt rekening gehouden met diverse factoren. Zo wordt er geen beheer uitgevoerd in het broedseizoen en wordt er voor gezorgd dat planten altijd kunnen bloeien.

jan feb mrt apr mei jun jul aug sep okt nov dec

Snoeien en afzetten

Landschappelijke haag

De patrijzenhaag is beplanting met een aaneengesloten houtige begroeiing van inheemse struiken. De hoogte hangt naast van de plantkeuze sterk af van het gevoerde beheer. Door een gelijke menging van (veel) verschillende plantsoorten te gebruiken wordt de meerwaarde voor de biodiversiteit het grootst. Doordat het struweel vrij uit kan groeien, komen de planten tot bloei en vruchtzetting, wat een grote meerwaarde heeft voor de biodiversiteit.

Doel

Draagt bij aan verbetering van de leefomgeving voor o.a. de patrijs

Beheermaatregelen

Ontwikkelingsbeheer (0-4 jaar)

Door de toepassing van meerdere beplantingsoorten is de kans op uitval van beplanting over grotere lengte klein. Als er toch sprake is van uitval van meer dan 10% van het struweel dan worden er nieuwe planten ingeboet. Hierbij wordt er rekening mee gehouden dat de uitval op één plek nooit over de volledige breedte ontstaat, zodat er altijd nog rijen beplanting het zicht op de zonnepanelen beperken. Na aanplant kan overwogen worden de eerste twee jaar gedurende droge perioden regelmatig water te geven.

Mocht blijken dat er in de eerste drie jaar uitval is van beplanting, dan worden deze vervangen door dezelfde soort en omvang.

Instandhoudingsbeheer (vanaf 4 jaar):

Het struweel wordt aan beide zijden onderhouden. Hierbij worden de zijden wisselend gesnoeid om er voor te zorgen dat er altijd voldoende omvang aanwezig is en het zonnepark ingepast is. Snoei vindt elke drie tot vijf jaar plaats (het onderhoudsinterval is afhankelijk van hoe snel de planten groeien) waarmee de hoogte van de haag onder controle gehouden. Deze hoogte bedraagt minimaal 1,60 meter en maximaal 2 – 2,5 meter.

Mocht beplanting uitvallen, dan zal gekeken worden wat de reden is en welke soort en maat terug geplant dient worden om het gewenste eindbeeld te bereiken of te behouden.

Planning van het beheer

Voor het uitvoeren van de beheerwerkzaamheden wordt rekening gehouden met diverse factoren. Zo wordt er geen beheer uitgevoerd in het broedseizoen en wordt er voor gezorgd dat planten altijd kunnen bloeien.

jan feb mrt apr mei jun jul aug sep okt nov dec

Snoeien en afzetten

Kruidenrijk grasland

Bloemrijk grasland wordt gekenmerkt door variatie in structuur en een begroeiing die rijk is aan bloeiende planten, insecten zoals vlinders en (wilde) bijen en kleine fauna. Gradiënten zoals in voedselrijkdom, licht - schaduw en nat - droog en diversiteit in beheer zorgen voor diverse vegetatietypen. Het doel is dat het aandeel kruiden tenminste 20% is.

Doel

Draagt bij aan verbetering van de leefomgeving voor diverse akkervogels.

Beheermaatregelen

Ontwikkelingsbeheer (0-3 jaar)

De afgelopen jaren zijn de percelen gebruikt als akkerbouwgrond. Dit betekent dat er na bewerking van de grond waarschijnlijk veel snelgroeende onkruiden ontwikkelen. Door in de eerste jaren het grasland vaker te maaien en het maaisel af te voeren. Er wordt rekening gehouden met voldoende tijd tussen de maaibeurten om de vegetatie te kunnen ontwikkelen.

Instandhoudingsbeheer (vanaf 3jaar):

Door het beheer extensief uit te voeren kan een divers bloem- en kruidenrijk grasland ontstaan. Het grasland zal tenminste 2x jaarlijks worden gemaaid, rond 15 juni en bij voorkeur eind september. Door laat in de zomer te maaien krijgen meerdere soorten meer ruimte om hun zaden te verspreiden, waardoor de diversiteit in de vegetatie verbetert. Het maaisel wordt afgevoerd. Naar alle waarschijnlijkheid zal tenminste een deel van het zonnenveld beheerd worden middels schapen.

Het terrein wordt niet in zijn geheel gemaaid of begraasd. Zo is er altijd een deel van de ondergrond waar kruiden in bloei staan en een deel waar begraasd wordt en de verschillende fases er tussenin. Drukbe grazing wordt toegepast van maximaal 2 à 3 weken achtereen en met tussenpozen van minimaal 8 weken. Zo krijgen kruiden de kans te bloeien en zaad te zetten wat een meerwaarde heeft voor de biodiversiteit.

Planning van het beheer

Voor het uitvoeren van de beheerwerkzaamheden wordt rekening gehouden met diverse factoren. Zo wordt er geen beheer uitgevoerd in het broedseizoen en wordt er voor gezorgd dat planten altijd kunnen bloeien.

jan feb mrt apr mei jun jul aug sep okt nov dec

Maaien en afvoeren

Keverbank

Een keverbank is een opgeploegde strook van ongeveer 2 tot 3 m breed en 50 tot 70 cm hoger ten opzichte van de rest van de akkerrand. De stroken worden ingezaaid met een mengsel met polvormende grassen en bloeiende kruiden en granen. In de randen worden groepjes van laag struweel verspreid op de akkerrandstroken aangeplant zodat variatie in habitat ontstaat.

Doel

Draagt bij aan verbetering van de leefomgeving voor o.a. de patrijs

Beheermaatregelen

Ontwikkelingsbeheer (1ste jaar)

De keverbank wordt het eerste jaar één of twee keer gemaaid om verruiging en onkruidvorming te voorkomen. Hierbij blijft ongeveer 10 centimeter gewas staan. Indien nodig worden probleemonkruiden pleksgewijs bestreden (in principe mechanisch of biologisch).

Instandhoudingsbeheer (vanaf 3jaar):

Er zal niet worden bemest en ook chemische bewerkingen zullen niet worden uitgevoerd. Naast de keverbank komt een onbegroeide strook. Deze wordt jaarlijks één of twee maal met een frees of eg weer kaal gemaakt. De aanwezige struiken worden eens in de vijf jaar bijgesnoeid.

Planning van het beheer

De onbegroeide strook wordt bewerkt in het voorjaar of njaar. Snoeien, indien vereist, vindt plaats in de winterperiode.

